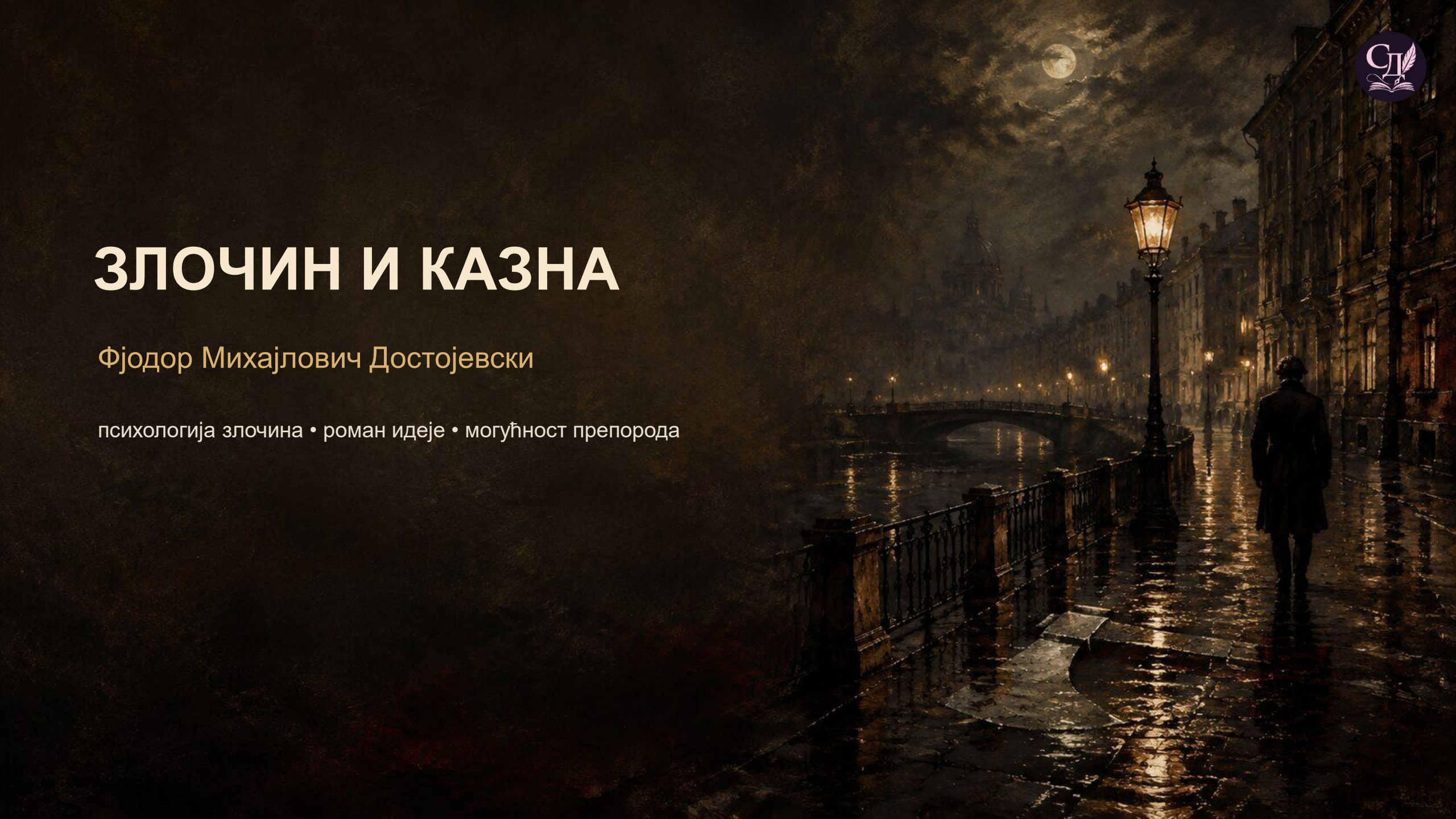

ЗЛОЧИН И КАЗНА

Фјодор Михајлович Достојевски

психологија злочина • роман идеје • могућност препорода

Красота спасет мир."

*Любите жизнь
больше, чем смысл
ее*

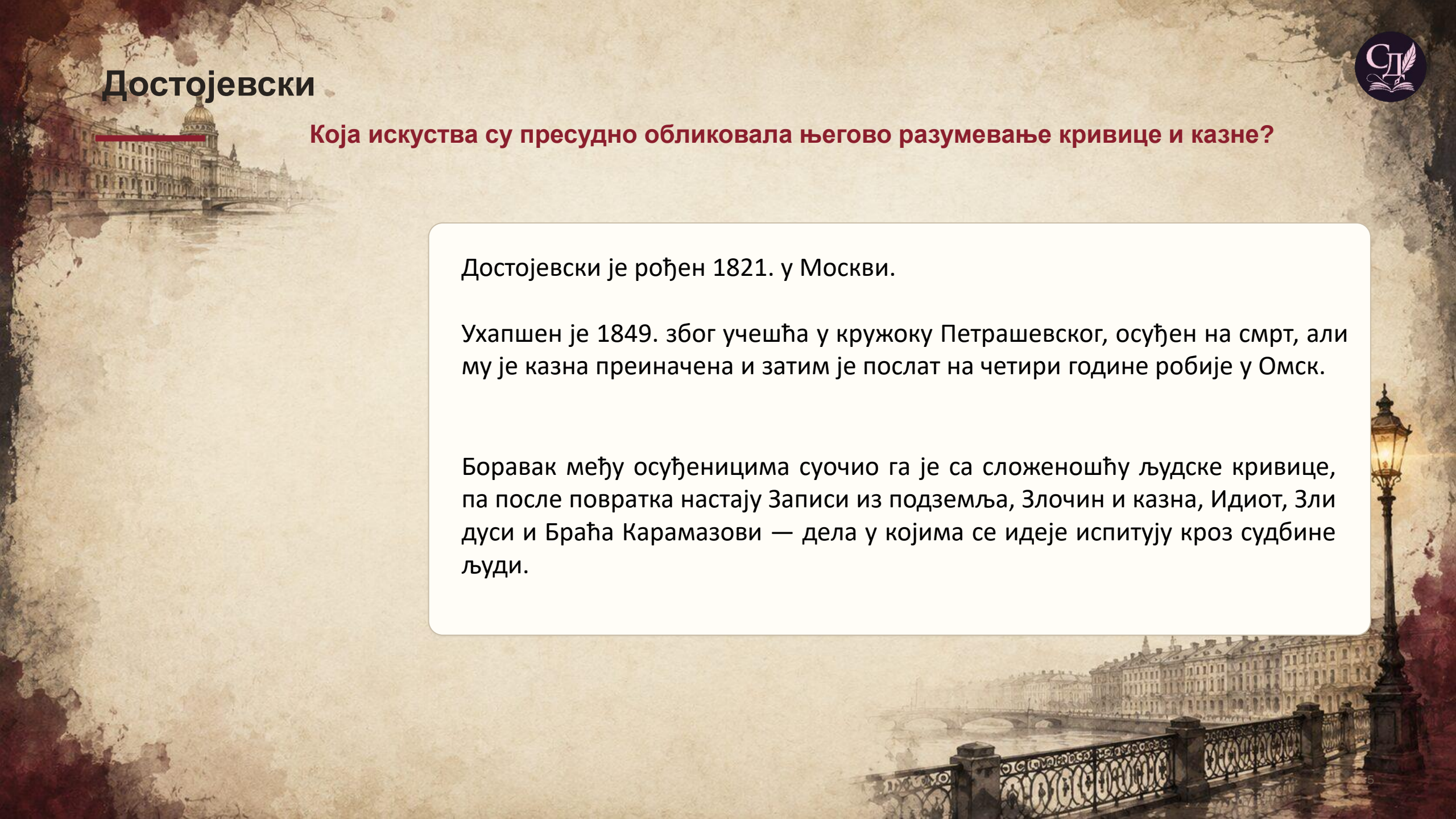
Ф. М. Достоевский

ПИСАЦ, ДОБА И РОМАН

Од биографског искуства робије до зрелог романа који спаја реализам, психологију и филозофску расправу.

Достојевски

Која искуства су пресудно обликовала његово разумевање кривице и казне?

Достојевски је рођен 1821. у Москви.

Ухапшен је 1849. због учешћа у кружоку Петрашевског, осуђен на смрт, али му је казна преиначена и затим је послат на четири године робије у Омск.

Боравак међу осуђеницима суочио га је са сложеностју људске кривице, па после повратка настају Записи из подземља, Злочин и казна, Идиот, Зли дуси и Браћа Карамазови — дела у којима се идеје испитују кроз судбине људи.

Коцкарска страст

Достојевски је био зависник од рулета пуних осам година (1863-1871)

Поред огромног притиска који је утицао на готово све његове књиге, три дела су директно рођена из финансијског очаја:

- **„Коцкар” (1866):** Написан за невероватних 26 дана због суровог уговора са издавачем Стеловским, како писац не би изгубио ауторска права на сва своја дела.
- **„Злочин и казна” (1866):** Конципиран у мрачној хотелској соби у Висбадену, након што је изгубио сав новац на рулету, а хотел одбио да му служи храну.
- **„Идиот” (1869):** Писан у изгнанству у Европи, где је побегао од поверилаца у Русији.

Његова друга супруга, **Ана Григорјевна**, одиграла је кључну улогу у његовом животу и спасила га пропасти. Преузела је комплетно вођење његових послова, преговарала са суровим повериоцима и покренула сопствено издаваштво.

Након што је у Висбадену поново изгубио сав новац (1871), Достојевски је доживео катарзу. Написао је Ани писмо у којем је рекао да је „нестао ружни сан” и да је постао други човек. Од тог дана, па све до смрти десет година касније, никада више није пришао коцкарском столу. Уз Ану је стекао финансијску стабилност и мир да напише своја највећа дела, попут **„Браће Карамазових”**.

ПОСЛЕДЊИ ДАНИ Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГ

БОЛЕСТ

Годинама је имао епилептичке нападе, а у позним годинама и тешке плућне тегобе. Пред смрт је доживео више плућних крварења.

28. ЈАНУАР 1881. (СТАРИ КАЛЕНДАР)

Свестан да му се ближи крај, тражи Јеванђеље које је носио још од одласка у Сибир. Ана му чита Јеванђеље по Матеју.

ОПРОШТАЈ

Опрашта се од Ане и деце. Жели да деци буде прочитана прича о блудном сину — прича о греху, покајању и праштању.

СМРТ

Умире истог дана у Санкт Петербургу, после поновљених крварења. По новом календару датум је 9. фебруар 1881.

САХРАНА

Сахрањен је у Санкт Петербургу. Савремени извори се разликују у бројкама, али је извесно да су га испратиле десетине хиљада људи.

ЕПИТАФ — ЈОВАН 12, 24

„Ако пшенично зрно, павши на земљу, не умре, остаје само; ако ли умре, много рода роди.”
Исте речи стоје као епиграф
„Браће Карамазових”.

Епоха, род и врста

Како најпрецизније одредити дело?

Епоха: реализам, са поступцима који најављују модерни роман.

Књижевни род: епика.

Врста: роман (психолошки, друштвени, филозофски и криминалистички; роман идеје).

Да ли је приповедање једноставно објективно и у трећем лицу?

Приповедач јесте у трећем лицу, али се перспектива често стапа са Раскољниковљевом свешћу. Читалац осећа грозницу, страх, прекиде у мишљењу и погрешне процене

Композиција

Колико има делова и како је распоређена радња? Који део заузима злочин, а који казна?

- ✓ Шест делова и епилог.
- ✓ Први део води ка убиству.
- ✓ Наредних пет делова приказују последице, истрагу, односе са другим ликовима и коначно признање.
- ✓ Епилог премешта радњу у Сибир.

*Пварь ли я дрожащая
или право имею?*

Ф. М. Достоевский

РАСКОЉНИКОВ: ПРЕ ЗЛОЧИНА И ЗЛОЧИН

Злочин заузима један део романа; његове последице, истрага и могућност препорода испуњавају све остало.

РАСКОЉНИКОВ — ЧОВЕК РАСКОЛА

ЈУНАК ЧИЈЕ ИМЕ И ПРОСТОР ОТКРИВАЈУ ЊЕГОВ УНУТРАШЊИ СВЕТ

КО ЈЕ РОДИОН РОМАНОВИЧ РАСКОЉНИКОВ?

Сиромашни бивши студент права који живи у Петербургу. Интелигентан је, поносан и осетљив на туђу патњу, али истовремено усамљен и опседнут теоријом о „изузетним људима“.

СИМБОЛИКА ПРЕЗИМЕНА

РАСКОЛ

Презиме упућује на подељеност: између разума и савести, гордости и саосећања, теорије и истинске природе.

Име открива унутрашњи раскол, а соба показује последице тог раскола: усамљеност, тескобу и одвајање од људи.

СИМБОЛИКА СОБЕ

САНДУК • ЋЕЛИЈА

Његова тесна поткровна соба, ниског плафона и готово без ваздуха, подсећа на сандук или затворску ћелију. Она материјализује његову изолацију, духовну загушеност и заробљеност у сопственој идеји, а уједно наговештава будућу робију.

Петербург делује као учесник

Како град појачава психолошку драму? Како је описан град? Како су описани простори?

- Крчме, канали, дворишта, мостови и пренасељене собице сударају различите друштвене слојеве.
- Жега, задах и бука појачавају нервозу и осећање безизлаза.
- Град не узрокује злочин, али појачава беду, случајне сусрете и опсесивно мишљење.
- Жућкасти зидови, прашина, задах и летња врућина стварају утисак болести и распадања.

Пре злочина

Који спољашњи догађаји појачавају већ насталу идеју?

1. Мајчино писмо и Дуњина намеравана удаја за Лужина
2. Мармеладовљева прича
3. Разговор студента и официра о „једној смрти за стотину живота“
4. Сан о кобили
5. Случајно сазнање да ће Аљона бити сама

Пре злочина — свет беде и жртвовања

Шта Раскољников види у судбинама Дуње и Соње?

МАЈЧИНО ПИСМО И ДУЊА

Сазнаје за Дуњину намеру да се уда за Лужина. Уверен је да се сестра жртвује због породице.

За брата, за мајку ће се продати. Знате ли ви, Дуњаша, да Соњичин удес није ни по чему гаднији од ваше судбине са господином Лужином?

МАРМЕЛАДОВ И СОЊА

У крчми слуша Мармеладовљеву исповест о породичној беде.

Соња жртвује себе да би помогла породици.

И Дуња и Соња показују свет у коме сиромаштво приморава човека да жртвује себе за друге.

Пре злочина — идеја и савест

Шта је јаче у Раскољникову — ТЕОРИЈА или САВЕСТИ?

УНУТРАШЊИ РАСКОЛ:
ТЕОРИЈА ОПРАВДАВА НАСИЉЕ ↔ ПРИРОДА И САВЕСТИ ГА ОДБАЦУЈУ

РАЗГОВОР СТУДЕНТА И ОФИЦИРА

Случајно чује разговор о Аљони Ивановној.
Студент износи мисао да би једна „бескорисна“
смрт могла омогућити стотине добрих дела.
Та логика необично личи на идеју коју
Раскољников већ носи у себи.

САН О КОБИЛИЦИ

Као дете гледа како пијани сељаци насмрт
пребијају немоћну кобилу. Плаче, грли
животињу и ужасава се насиља.
Сан открива дубоко саосећање које
противречи његовој хладној теорији.

*Ја бих ту проклету бабу убио и опљачкао, и то, уверавам те, без икакве
гриже савести. Шта ти мислиш, зар се не би после тај један сићушни злочин
загладио хиљадама добрих дела?...Једна смрт у замену за стотину живота...*

Од мисли до злочина — последњи окидач

Да ли околности стварају злочин — или само отварају прилику?

СЛУЧАЈНО САЗНАЊЕ ДА ЋЕ АЉОНА БИТИ САМА

Раскољников случајно чује да ће Лизавета у одређено време бити ван куће. Тако сазнаје да ће Аљона остати сама. Оно што је до тада било замисао сада добија конкретан тренутак и услове за извршење.

ТЕОРИЈА → БЕДА И ЖРТВОВАЊЕ → „ОПРАВДАЊЕ” → УНУТРАШЊИ СУКОБ → ПРИЛИКА → ЗЛОЧИН

Ови догађаји не стварају идеју о злочину. Они појачавају и конкретизују идеју која је у Раскољникову већ постојала.

Злочин — план се распада

Како се одвија убиство Аљоне Ивановне?

УЛАЗАК У СТАН

Раскољников долази под изговором да доноси залог. Носи лажни предмет за залагање, пажљиво увијен да би Аљона морала да се окрене и одмотава га. Секиру је сакрио испод капута.

УБИСТВО И ПРЕТРАГА

Док је старица окренута, удара је секиром по глави и наставља док не умре.

Узима њене кључеве и тражи новац и драгоцености.

Уместо хладнокрвног извршиоца, видимо уплашеног и грозничавог човека који губи контролу.

У ТЕОРИЈИ: прорачунат злочин → **У СТВАРНОСТИ:** страх, хаос и губитак контроле

Лизавета — непланирана жртва

Зашто њена смрт руши Раскољниково „оправдање” злочина?

НЕОЧЕКИВАНИ ПОВРАТАК

Док је Раскољников још у стану, Лизавета се неочекивано враћа.

Затиче убијену сестру и Раскољникова.

Она није део плана: тиха је, беспомоћна и невина.

Да би уклонио сведока, Раскољников убија и њу секиром.

БЕКСТВО И ПЛЕН

Посетиоци долазе пред врата и Раскољников једва избегава откривање.

Односи само део драгоцености.

Касније их скрива не проверивши њихову вредност.

Ако је циљ био новац — зашто га не користи? • Ако је циљ било „добро” — зашто страда невина Лизавета?

РАСКОЉНИКОВ: ПОСЛЕ ЗЛОЧИНА

Злочин заузима један део романа; његове последице, истрага и могућност препорода испуњавају све остало.

После злочина — „себе сам убио”

**Шта Раскољников схвата када злочин
доживљава као сопствено уништење?**

Убиством Аљоне Раскољников није доказао да припада „необичним” људима који смеју да прекораче моралну границу. Догодило се супротно: злочин га је одвојио од других људи и од њега самог. Физички је остао слободан, али је психолошка казна већ почела.

**КАЗНА НЕ ПОЧИЊЕ У СИБИРУ — ПОЧИЊЕ ОНОГ ТРЕНУТКА КАДА ЈЕ
ЗЛОЧИН ИЗВРШЕН.**

После злочина — страх, грозница и изолација

Како злочин почиње да кажњава Раскољникова пре суда?

ТЕЛО И ПСИХА ОДГОВАРАЈУ

После убиства враћа се у своју тескобну собу исцрпљен и растројен.

Опседнут је питањем да ли је оставио траг и да ли ће бити откривен.

Пада у грозницу, губи јасну представу о времену и смењују се страх, раздражљивост и апатија.

ИЗОЛАЦИЈА

Повлачи се од људи и све теже подноси блискост са породицом и пријатељима.

Злочин ствара невидљиву границу између њега и света.

ЗЛОЧИН → СТРАХ → ГРОЗНИЦА → ИЗОЛАЦИЈА → ПСИХОЛОШКА КАЗНА

Сан о старици која се смеје

Зашто се у сну убиство бескрајно понавља?

Раскољников поново удара старицу, али она се смеје и не може бити убијена. Потиснути злочин враћа се у свести, а жртва постаје неуништива. Маса која посматра претвара тајну у осећање опште осуде.

Камен — шта ради са пленом?

Ако је убио због новца — зашто украдено чак и не користи?

Раскољников износи украдене предмете из собе и сакрива их у дворишту, у удубљењу испод великог камена. Не пребројава новац, не процењује драгоцености и не покушава да их употреби. Плен који је требало да буде „корист” од злочина постаје предмет који жели што пре да uklони од себе.

ШТА НАМ ТО ОТКРИВА О МОТИВУ ЗЛОЧИНА?

Материјална корист није довољно објашњење злочина. Прави мотив морамо тражити у Раскољниковљевој идеји о праву „необичног” човека да прекорачи границу.

Полицијска станица — тело одаје злочинца

Шта његово тело открива пре него што је свест спремна да призна?

ПОЗИВ У ПОЛИЦИЈУ

Убрзо после злочина добија позив да се јави у полицијску станицу.

Уверен је да је убиство откривено и одлази готово паралисан страхом.

Испоставља се да је позван због дуга газдарици, а не због убиства.

НЕСВЕСТИЦА

Док је у станици, чује разговор о убиству Аљоне и Лизавете.

Напетост постаје неподношљива и Раскољников пада у несвест.

Његова телесна реакција изазива сумњу: тело открива оно што разум покушава да сакрије.

РАСКОЉНИКОВ: ИДЕЈА

Сиромаштво објашњава околности; гордост и потреба за експериментом објашњавају зашто јунак прелази границу.

Два нивоа мотивације

СПОЉАШЊИ ПОДСТИЦАЈИ

Сиромаштво и прекид студија; мајчино писмо; Дуњина жртва; Мармеладовљева беда; разговор у кафани; прилика да Аљона остане сама.

УНУТРАШЊИ МОТИВ

Потреба да провери сопствену теорију и утврди да ли припада „необичним“ људима. Зато украдени новац готово и не користи.

Од злочина ка идеји

Ако новац није био прави циљ — шта је Раскољников желео да докаже?

„ДА ЛИ СМЕМ ДА ПРЕКОРАЧИМ?”

Украдени плен остаје неискоришћен. Зато питање мотива више не можемо свести на сиромаштво и новац. Злочин постаје провера једне идеје — и експеримент који Раскољников врши над самим собом.

Од овог тренутка питање више није само **ШТА ЈЕ УРАДИО**, него **ЗАШТО**.

Зашто је Раскољников убио?

Да ли један мотив може да објасни злочин?

МОГУЋА ОБЈАШЊЕЊА

- сиромаштво и потреба за новцем
- жеља да помогне мајци и Дуњи
- уверење да је Аљона „штетна” и бескорисна
- идеја да једна смрт може омогућити добро многим
- побуна против беде, неправде и сопствене немоћи

НАЈДУБЉИ МОТИВ

Раскољников жели да провери самога себе:

Да ли припада људима који само слушају закон — или онима који, по његовој теорији, имају снагу и право да „прекораче”?

Злочин зато постаје испит његове личности.

КЉУЧНО ПИТАЊЕ: Да ли је убио због Аљоне — или због себе?

„Обични” и „необични” људи

Како Раскољников покушава да оправда право на „прекорачење”? О чему говори у свом чланку „О злочину“?

„ОБИЧНИ” људи

- живе унутар постојећег закона и поретка
- немају право да руше моралне и законске границе
- њихова улога је, у Раскољниковљевој подели, да одржавају свет какав јесте

„НЕОБИЧНИ” људи

- доносе нову идеју или мењају историју
- по његовој теорији могу себи допустити прекорачење закона ако је то неопходно за њихову идеју
- Раскољников жели да сазна да ли и сам припада њима

Наполеон — модел „необичног” човека

Зашто је Наполеон толико важан за Раскољниковљеву идеју? Шта је доказао злочином?

У Раскољниковљевој представи Наполеон је пример човека који је прекорачио моралне и законске границе, жртвовао многе животе и ипак остао упамћен као велика историјска личност.

НЕ ПИТА САМО: „ДА ЛИ ЈЕ ЗЛОЧИН ДОПУШТЕН?”

НЕГО: „ДА ЛИ ЈА СМЕМ?”

Злочином Раскољников покушава да докаже да није „обичан” човек. Међутим, страх, грозница, изолација и слом после убиства показују да његов експеримент није потврдио теорију — разорио је њега.

Човек је тајна.
Пу тајну треба
разоткрити,
а ако је човек
сам тајна...

Ф. М. Достоевски

ЛИКОВИ

као могући путеви

Ф. М. Достоевски
Злочин и казна

Порфирије Петрович — истражитељ психолог

Зашто Порфирију нису довољни само материјални докази?

КАКО ВОДИ ИСТРАГУ

- Пажљиво посматра Раскољниково понашање.
- Познаје његов чланак о „обичним” и „необичним” људима.
- Разговор претвара у психолошку замку: провоцира, повлачи се и поново притиска.

ШТА ЖЕЛИ

- Не жели само доказ кривице већ и признање.
- Подстиче га да прихвати одговорност.

Када бих ја на вас сумњао, драги Родионе Романовичу, ја бих вас као ушицама секире по глави ударио питањем: Зашто сте похађали стан, питали за крв?

Николајево признање

Зашто Николај признаје злочин који није починио — и зашто му Порфирије не верује?

ШТА СЕ ДОГАЂА?

- Николај (Миколка), молер који је радио у згради, неочекивано признаје убиство Аљоне Ивановне и Лизавете.
- Његово признање прекида Порфиријев разговор са Раскољниковим.
- За Раскољникова то изгледа као неочекивано избављење — али само привремено.

ЗАШТО ПОРФИРИЈЕ СУМЊА?

- Порфирије не прихвата признање као довољан доказ истине.
- Николајев поступак повезује са религиозном потребом за патњом и испаштањем.

НИКОЛАЈ: невин, али прихвата кривицу ↔ **РАСКОЉНИКОВ:** крив, али још не прихвата казну

Разумихин — други могући пут

Зашто је Разумихин важан контраст Раскољникову?

СЛИЧНОСТИ

- Млад је, образован и сиромашан студент.
- И он живи у тешким материјалним условима.
- Познаје беду и несигурност петроградског живота.

РАЗЛИКЕ

- Не изолује се — ослања се на рад и пријатељство.
- Практичан је, отворен и спреман да помогне.

Исти спољашњи услови не морају водити истом избору — Разумихин бира живот, рад и блискост.

Дуња — снага која не прекорачује границу

По чему је Дуња слична брату, а у чему се од њега суштински разликује?

СНАГА И ЖРТВА

- Поносна је, одлучна и спремна да се жртвује за породицу.
- Намерава да се уда за Лужина иако га не воли.

МОРАЛНА ГРАНИЦА

- У сукобу са Свидригајловом спремна је да се брани оружјем, али и у крајњој опасности остаје морално одговорна.

Дуња показује да снажна воља и понос не морају довести до Раскољниковљевог „прекорачења”.

Лужин — егоизам под маском рационалности

Како Лужин своју себичност представља као разумно начело?

ЊЕГОВА „РАЧУНИЦА”

- Жели сиромашну жену која би му била захвална и зависна.
- Сопствени интерес представља као разумно и корисно понашање и све односе посматра кроз корист, моћ и надмоћ.

СОЊА КАО ЖРТВА

Покушава да компромитује Соњу подметањем новца. Лужин јој вешто и неприметно у џеп гура новчаницу од 100 рубља и касније је оптужује да му је то украла.

Жели да се освети Раскољникову и његовој породици.

Ко ће сведочити и рећи истину?

Лебезјатњиков (Лужинов цимер) иступа пред све и каже да је сопственим очима видео како је Лужин кришом гурнуо тих 100 рубља у Соњин џеп. Лужин посрамљен и бесан напушта просторију, заувек губећи сваку шансу да се приближи Дуњи, док Соњина чистота и невиност остају неокаљане.

Свидригајлов — мрачни двојник Раскољникова

Да ли Свидригајлов показује куда води живот без чврсте моралне границе?

ДВОЈНИК РАСКОЉНИКОВА?

- Живи по сопственим жељама и не прихвата стабилну моралну меру.
- У њему се мешају себичност, цинизам и неочекивани поступци добротинства.
- Раскољников у њему препознаје нешто узнемирујуће блиско.

Како долазе до спасења? У чему је разлика?

Раскољников ће кроз патњу кренути ка духовном препороду, а Свидригајлов не проналази смисао и извршава самоубиство.

ОДНОС ПРЕМА ДУЊИ И САМОУБИСТВО

- Опседнут је Дуњом, која ради код њих као гувернанта, и покушава да је заведе, али његова жена Марфа Петровна је касније доказала Дуњину невиност. После Марфине смрти, поново покушава да је заведе користећи тајну коју је чуо прислушкујући разговор Соње и Раскољникова.
- После њеног коначног одбијања, он схвата да га Дуња никада неће волети; даје новац деци Катарине Ивановне и извршава самоубиство.

Мармеладов и Катерина Ивановна — свет понижених

Каква је њихова породична трагедија?

МАРМЕЛАДОВ

- Свесно говори о сопственом паду и алкохолизму, али нема снаге да га прекине.
- Његова исповест открива дубину породичне беде.

Смрт Мармеладова

Мармеладов страда када га на улици прегазе коњи. Тешко повређеног доносе га у његов стан, где умире пред Катерином Ивановном, децом и Соњом. Раскољников породици даје сав новац који је добио од мајке. Његова смрт је последица порока, сиромаштва и живота на друштвеној маргини, али у последњим тренуцима он тражи Соњин опроштај и саосећање.

КАТЕРИНА ИВАНОВНА

- Поносна, болесна и заробљена у сиромаштву, али покушава да сачува достојанство.

Смрт Катерине Ивановне

После мужевљеве смрти Катерина остаје без средстава за живот. Избачена из стана и потпуно сломљена, изводи децу на улицу и приморава их да певају и играју како би зарадили новац. У стању помрачене свести трчи за њима, пада и добија тешко крварење услед туберкулозе. Односе је у Соњину собу, где умире.

Соња Мармеладова — пут ка спасењу

Зашто Соња постаје најважнији Раскољниковљев морални антипод?

СОЊИН ЖИВОТНИ ПУТ

Принуђена да се бави проституцијом како би прехранила маћеху Катерину Ивановну и њену децу. Због тога добија „жуту књижицу“ и мора да напусти породични дом.

Њен пад, дакле, није последица моралне покварености, већ сиромаштва, жртвовања и љубави према породици.

НАСУПРОТ РАСКОЉНИКОВУ

Он се издваја од људи — она остаје уз њих.

Он идејом оправдава прекорачење — она прихвата жртву без теорије надмоћи.

Она га не оправдава, али га не напушта.

СОЊА → ЛАЗАРЕВО ВАСКРСЕЊЕ → ПРИЗНАЊЕ → КРСТ → СИБИР → МОГУЋНОСТ ДУХОВНОГ ПРЕПОРОДА

Соња и Раскољников

СОЊИН ПРЕСТУП

Она жртвује себе да би други живели. Понижена је споља, али не губи способност да воли и види човека у другом.

РАСКОЉНИКОВЉЕВ ПРЕСТУП

Он жртвује другог да би потврдио себе. Жели да постане слободан, али злочином губи везу са људима.

ПРИЗНАЊЕ, ПОКАЈАЊЕ, ПРЕПОРОД

Судска казна може почети пресудом; морална казна почиње злочином, а духовна обнова тек прихватањем другог човека.

ЛАЗАРЕВО ВАСКРСЕЊЕ

ПРВИ НАГОВЕШТАЈ ДУХОВНОГ ОЖИВЉАВАЊА

Зашто Раскољников тражи од Соње да му чита причу о Лазару?

Лазарево враћање из смрти симболично најављује могућност Раскољниковљевог повратка из духовне и моралне смрти. Соњина вера супротстављена је његовој теорији и изолацији: она верује да ниједан човек није заувек изгубљен.

Зашто је важно Јеванђеље из којег чита?

Припадало је Лизавети, невиној жртви злочина. Тако су у истом призору повезани грех, жртва, вера и могућност опроштаја.

Васкрсење је могуће, али тек после признања, патње и прихватања љубави.

ПРИЗНАЊЕ ЗЛОЧИНА

ПРВИ КОРАК КА ИСТИНИ — ЈОШ УВЕК НЕ И ПОТПУНО ПОКАЈАЊЕ

Ко или шта је све утицало на Раскољникова да на крају призна убиство?

01

СОЊА

Њена љубав и захтев да прихвати одговорност и крене путем патње.

02

ПОРФИРИЈЕ

Психолошким притиском наводи га да схвати да се од истине не може побећи.

03

**УНУТРАШЊИ
СЛОМ**

Не може више да живи одвојен од људи и под теретом тајне.

Да ли је признање исто што и покајање?

Предаја и покајање нису исто

ПОРФИРИЈЕ: „ПРЕДАЈ СЕ“

Захтев земаљског закона: признање чињенице, прихватање пресуде и прекид скривања.

СОЊА: „ПОКАЈ СЕ“

Захтев моралне обнове: одбацивање теорије, прихватање кривице и повратак заједници људи.

КРСТ — ПРИХВАТАЊЕ СТРАДАЊА

СОЊА НЕ ПРЕУЗИМА ЊЕГОВУ КРИВИЦУ, АЛИ ДЕЛИ ЊЕГОВ ТЕРЕТ

Шта симболизује крст који Соња даје Раскољникову?

Соња му даје свој дрвени, чемпресов крст, а задржава Лизаветин бакарни крст.

КРИВИЦА

прихватање одговорности за учињени злочин

ПАТЊА

спремност да се прође кроз казну, а не да се од ње побегне

ЗАЈЕДНИШТВО

Соњина одлука да остане уз њега и да га не осуди

ИСКУПЉЕЊЕ

могућност духовне промене кроз љубав и истину

Крст не значи само казну — он означава прихватање истине и почетак пута ка искупљењу.

СИБИР — КАЗНА БЕЗ ПОКАЈАЊА

СПОЉАШЊА КАЗНА НЕ ДОНОСИ АУТОМАТСКИ УНУТРАШЊУ ПРОМЕНУ

Да ли робија одмах мења Раскољникова?

ПРЕСУДА

Осуђен је на осам година робије у Сибиру. Казна је ублажена због признања, околности злочина и сведочења о ранијим добрим делима.

ДА ЛИ СЕ КАЈЕ?

У почетку не осећа истинско покајање. Више га мучи пропаст његове замисли него патња жртава, а од затвореника остаје отуђен.

СОЊИНА УЛОГА

Соња га прати у Сибир, посећује га и одржава везу са светом људи. Њена тиха оданост постепено пробија његову духовну изолацију.

Суд може казнити преступника, али се духовни преображај не може наметнути споља.

МОГУЋНОСТ ДУХОВНОГ ПРЕПОРОДА

ЕПИЛОГ НЕ ПРИКАЗУЈЕ ЗАВРШЕНО СПАСЕЊЕ, ВЕЋ ЊЕГОВ ПОЧЕТАК

Шта показује да је у Раскољникову започела промена?

- 1 САН О ЗАРАЗИ** Свет уништавају људи уверени да једино они поседују истину — јасна слика погубности његове теорије.
- 2 СУСРЕТ СА СОЊОМ** Пада пред њене ноге и први пут истински прихвата љубав која га враћа другим људима.
- 3 ЈЕВАНЂЕЉЕ** Књига крај њега наговештава нови систем вредности, али његова духовна обнова тек треба да се оствари.

Њих је васкрсла љубав; срце једнога носило је у себи неисцрпне изворе живота за срце другог.